

THEO VAN DEN HEUVEL

BIDDEN

Leren van Jezus

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Omslagontwerp en vormgeving: Andries Mol

Foto auteur: Stephen van der Leij

ISBN 978 90 435 2953 2

ISBN e-book 978 90 435 2954 9

NUR 700

www.kokboekencentrum.nl

© 2018 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INLEIDING

Het boek dat je nu in handen hebt, is geboren uit verlangen en uit verlegenheid.

Verlangen

Het verlangen ontstond tijdens een bijzondere gebedsperiode in de gemeente waarvan ik een van de twee voorgangers ben, de Stadskerk in Groningen. In de loop van het jaar 2013 groeide de overtuiging binnen het leidersteam van de gemeente om 1000 uren te bidden zonder ophouden, 24 uur per dag, 7 dagen in de week. In een aparte gebedsruimte zouden bidders elkaar aflossen in bidstonden van één uur of meer. Het verlangen was toen: we wilden God graag iets kostbaars geven in gebed. Ik herinner mij hoe de aanloop naar de gebedsweken veel losmaakte: de visie landde steeds meer, het enthousiasme groeide met de dag en wonderlijk snel vulde het gebedsrooster zich, inclusief de nachtelijke uren. Op zondag 5 januari 2014 zijn we begonnen met bidden. Het was bijzonder. Huiskringen die besloten om samen meerdere uren biddend door te brengen. Kinderen die de mooiste bidstonden hadden. Tieners en jongeren die nachten van gebed hielden. De gezamenlijke avonden van aanbidding en voorbede die maar bleven toenemen in intensiteit. En

het onvoorstelbare gebeurde: we hadden aan 1000 uren niet genoeg! Uiteindelijk duurde de onophoudelijke gebedsperiode 2000 uur: drie maanden lang was het Huis van Gebed dag en nacht gevuld met aanbidding en gebed. Sindsdien staat deze unieke gebedsreis in ons collectieve geheugen gegrift. We waren diep geraakt door de tastbare aanwezigheid van Vader, Zoon en Heilige Geest in ons midden. Nadien keken wij elkaar aan en wisten we: met de 2000-uren-van-gebed gaven niet wij iets kostbaars aan God, maar gaf hij iets kostbaars aan ons. Hij had ons aan de hand genomen op een onvergetelijke geestelijke reis.

Deze intensieve gebedsperiode heeft veel indruk op me gemaakt. Ik werd mij er sterk van bewust dat een ervaring van gebed niet bij ons begint, maar bij God, die zo tastbaar aan het werk was. Ik weet nog goed hoe ik ergens in die periode een dag heb genomen om alles op me in te laten werken en op te schrijven. En ik besepte dat, juist toen we tijdens de gebedsperiode de meeste gemeenteactiviteiten hadden stilgelegd en het aantal vergaderingen geminimaliseerd, er meer was gebeurd dan anders. Nou ja, in geestelijke zin dan en voor zover ik dat kon overzien. Ik vond dat een boeiende constatering: we doen minder, maar er gebeurt meer! Nog niet eerder had ik over een periode van een paar weken zoveel geloofsgetuigenissen gehoord over diepe ontmoetingen met God door gebed. Ook zelf heb ik de atmosfeer van de gebedsruimte ervaren als vol van Gods liefde en gevuld met Gods vrede. Ik koester het moment waarop ik de diepte van gebed en de tastbare nabijheid van Vader, Zoon en Heilige Geest heb ervaren op een manier die ik nog niet kende.

Niemand van ons had deze gezamenlijke gebedsreis willen missen. Het zette mij en anderen aan het denken. Juist in deze intensieve periode van gezamenlijk gebed ontvingen we zoveel bemoedigende getuigenissen over de kracht van gebed en ontmoetingen met God. Waarom zouden wij genoeg nemen met minder als dat niet nodig is? We hebben deze gebedsperiode als heel bijzonder ervaren, maar zou dit eigenlijk niet heel gewoon voor ons moeten zijn? Dan bedoel ik niet dat we het gewoon moeten gaan vinden dat we God kunnen ontmoeten. Dat blijft een wonder van genade. Ik bedoel dat intensief gezamenlijk gebed iets heel normaal wordt. Wij leken te komen met meer vertrouwen, gevoeliger voor Gods stem, ontvankelijker voor wat hij ons wilde geven. Met alle rijke gevolgen van dien. Hoe zou het zijn als we hier zo vertrouwd mee zouden raken, dat het in die zin gewoon voor ons zou worden en we niets liever willen dan dat? Zo kwam het dat ik vanuit de 2000-uren-van-gebed het oprechte voornemen opvatte om bidden serieuzer te nemen dan ooit tevoren. God had door gebed immers zoveel aan ons gegeven? Ik wilde graag vasthouden wat we samen hadden geproefd en wat ook mij persoonlijk zoveel had gedaan. Toch bleek dat nog niet zo eenvoudig...

Verlegenheid

In de loop van de nacht van 15 oktober 2015 werd ik twee keer wakker. De eerste keer in letterlijke zin: aan het begin van een nieuwe dag. Maar nu werd ik bovendien op een tweede, andere manier wakker: in het besef dat ik geestelijk had liggen dommelen en toe was, écht toe was aan een nieuwe fase in mijn persoonlijk gebedsleven. Ik had die nacht urenlang liggen draaien en ik voelde me uitgeput. Ik had een drukke periode achter de rug en veel van mezelf gevraagd. Bovendien sta ik van nature

best intens in het leven. Op zich niet vreemd dat ik zo ontzettend moe was, zou je kunnen zeggen. Als ik me beter had gevoeld, had ik er misschien genoeg mee genomen. Maar niet die nacht. In de stilte van de donkere uren ging ik als vanzelf dieper bij mijzelf te rade. Waarom was mijn leven eigenlijk zo vol? Welke keuzes had ik gemaakt of juist verzuimd te maken, waardoor ik uitgeput was geraakt? En belangrijker nog: had dit iets te zeggen over mijn omgang met God, en zo ja, wat dan? Ik wist dat het tijd was voor meer diepgang in mijn leven met God en voor een vernieuwde cadans in mijn communicatie met hem. Het is niet zo dat ik een hoorbare stem uit de hemel opving, maar toch wist ik dat de Vader mijn fysieke omstandigheden aangreep om mijn aandacht te trekken en tot mij te spreken over de kwaliteit van mijn gebedsleven. Liefdevol bracht hij me de 2000-uren-van-gebed in herinnering waar mijn verlangen om te groeien in gebed zo was aangewakkerd. Ik had zo gehoopt dat ik de rijkdom van gebed die ik daar had geproefd, had kunnen vasthouden. Het was zo mijn oprechte verlangen geweest om dat diepere besef van Gods tastbare aanwezigheid te koesteren. Toch was het hoge tempo van mijn agenda ten koste gegaan van de diepte van mijn gebedsleven. En daar zat mijn verlegenheid.

Ik geloof in gebed als het hart, het belangrijkste in mijn leven met Jezus. Toch kostte het mij moeite om mijn gebedsleven de centrale plaats te geven die het nodig heeft. Ik kijk terug op de nacht van 15 oktober 2015 als een beslissend moment. De Vader had mij aan de hand genomen voor een nieuwe etappe in mijn persoonlijke gebedsreis met hem. Tijdens deze geestelijke reis gebeurde het dat ik mijn gebedsverlangen hervond en nieuwe geestelijke diepgang ervoer. Steeds meer mag ik leren luisteren naar de melodie van zijn genade door gebed.

Zonder de 2000-uren-van-gebed en mijn persoonlijke gebedsreis was dit boek niet ontstaan. Juist in deze twee gebedsperiodes is dit boek geboren. Want ik merkte om me heen in het leidersteam van de gemeente en bij gemeenteleden wat ik ook bij mijzelf had ervaren: het verlangen naar die tastbare en liefdevolle aanwezigheid van Vader, Zoon en Heilige Geest. En tegelijk de verlegenheid: we weten dat bidden ons dichter bij God brengt, maar velen van ons vinden bidden moeilijk en worstelen met het opbouwen van een bloeiend gebedsleven. En daarom: hoe kunnen wij groeien in gebed zodat we Gods liefdevolle nabijheid geleidelijk aan steeds meer gaan onderscheiden en ervaren? Vanuit dat verlangen en die verlegenheid heb ik dit boek over bidden geschreven. Ik geloof dat er geen andere route is naar een dieper leven met God en het genieten van zijn tastbare aanwezigheid dan de weg van het gebed.

Bidden – Leren van Jezus

Ik zie het gebed niet als een vaardigheid die je onder de knie kunt krijgen. Je kunt er niet ‘goed in worden’ als je maar de juiste principes toepast. Ik benader bidden als een manier van leven. Jezus kende dat leven. Hij leefde het échte leven zoals de Vader het bedoeld heeft. Jezus is in alles aan ons gelijk geworden, behalve in zonde. Jezus kent het menselijk bestaan door en door. Hij weet van onze verlangens en van onze verlegenheid, zwakheden en worstelingen. Hij weet ervan, gaat er liefdevol mee om en wil erin spreken. Daarom wil ik samen met jou leren van Jezus. We zullen een gebedsreis maken aan de hand van Jezus’ gebedsleven en gebedsonderwijs. Zijn voorbeeld en zijn woorden brengen en houden ons op het juiste gebedsspoor.

‘Heer, leer ons bidden’

Dit is ook de ervaring van Jezus’ leerlingen. In Lucas 11:1 kunnen we lezen hoe een van hen Jezus’ gebedshulp inroept: ‘Eens was Jezus aan het bidden, en toen hij zijn gebed beëindigd had, zei een van zijn leerlingen tegen hem: “Heer, leer ons bidden.”’ Een herkenbare vraag! Het opmerkelijke vind ik dat dit de enige keer is dat de leerlingen Jezus vragen naar specifiek onderwijs. Nergens hoor je hen vragen: ‘Heer, leer ons demonen uitdrijven’; of: ‘Heer, leer ons duizenden mensen te eten geven’; en ook niet: ‘Heer, leer ons hoe wij discussies met de Farizeeërs kunnen winnen, want de manier waarop U hen soms het zwijgen oplegt is fascinerend...’ Nergens horen wij hen een dergelijke vraag stellen. De enige keer is in Lucas 11 en dan gaat het over: leren bidden. Ergens is het een logische vraag. Jezus was hun rabbi. Leerlingen wilden niet alleen weten wat de rabbi wist, ze wilden ook worden zoals de rabbi was. Tegelijk is het een vreemde vraag. Als iemand wist wat bidden was, dan waren zij het wel. Het gebed was hen met de papepel ingegoten. Ze waren ondergedompeld in een cultuur van gebed, stonden in de rijke Joodse gebedstraditie en op de schouders van oudtestamentische bidders als Abraham, Mozes en Elia. Ik vind de vraag daarom ook moedig. Het is kwetsbaar om te zeggen: ‘Ik ben opgegroeid met bidden, maar toch... ik wil het leren.’ Wat maakte Jezus’ gebedsleven zo aantrekkelijk dat het bij de leerlingen verlangen vrijzette, verlegenheid opriep en die vraag ontlokte: ‘Heer, leer ons bidden?’

Gebedsreis

Ik wil je aan de hand van de evangeliën meenemen op een gebedsreis naar het bijzondere van Jezus’ gebedsleven om te leren van hem. Hoewel je dat misschien niet verwacht, start

onze reis niet in de evangeliën, maar in het Bijbelboek Genesis, waarin wij de oorsprong van het gebed vinden. In hoofdstuk 2 staan we stil bij de diepste oorzaak van onze moeite met bidden. Vanaf hoofdstuk 3 zullen we Jezus op de voet volgen. We volgen Jezus in de stilte, naar een ontmoeting met de Vader; we laten ons meevoeren in het geheim van een krachtig gebedsleven en richten met Jezus onze blik op de Vader in de hemel; we kijken door een geopende deur in de hemel naar het adres van onze gebeden: de hemelse troonzaal; vervolgens 'landen' we weer op aarde en we eindigen in het Huis van Gebed. Zo maken we een reis: elk volgend hoofdstuk bouwt voort op het vorige en belicht een nieuw aspect van Jezus' gebedsleven of gebedsonderwijs en wat het betekent voor ons.

Nog drie opmerkingen vooraf. Allereerst vind ik het belangrijk om te zeggen dat ik in dit boek geen gebedsmethode aanreik. Ik kom ook niet met stappenplannen of formules die een betere bidder van je zullen maken. Ik geloof namelijk niet in 1-2-3-methodes om te groeien in gebed. Als Jezus ons leert bidden, dan geeft hij geen geestelijke technieken. Ook leert hij ons geen religieuze vaardigheden. Als Jezus ons leert bidden, dan opent hij de deur naar vertrouwelijke omgang met zijn hemelse Vader. Hij neemt ons aan de hand voor een geestelijke reis naar een intiemere band met zijn Vader. Ten diepste is bidden een mysterie dat zich niet laat ontrafelen.

Mijn tweede opmerking is: ik ben spaarzaam met allerlei persoonlijke voorbeelden of getuigenissen. Dat doe ik bewust, juist omdat bidden iets heel persoonlijks is. Ik geloof dat God met jou en met mij een eigen gebedsroute gaat. De manier waarop hij jou aan de hand neemt en dieper brengt in het leven met hem, is een andere manier dan bij mij. De Vader houdt van

maatwerk. Dat wil niet zeggen dat dit geen persoonlijk boek is. Regelmatig laat ik je merken wat de woorden van Jezus met mij doen, wat mij treft, raakt of verwondert. Maar bovenal wil ik samen met jou kijken naar de manier waarop Jezus bidt en ons leert bidden.

Ten slotte, achterin het boek kun je per hoofdstuk de verwijzingen van de aangehaalde Bijbelverzen vinden. Soms staan de verwijzingen in de tekst, maar omwille van de leesbaarheid heb ik die meestal achterwege gelaten. Ook vind je daar verwerkingsvragen, om je te helpen de inhoud van de hoofdstukken in je persoonlijke tijd met God te overdenken of praktisch te maken.

Het is mijn gebed dat je door het lezen van de hoofdstukken en vooral door het lezen van Jezus' woorden en de indruk van zijn gebedsleven, geïnspireerd zult raken en bemoedigd zult worden in je persoonlijke gebedsleven. Bovenal hoop ik dat het lezen over Jezus' bidden mag overgaan in een gebed met Jezus.

Groningen, september 2018

Theo van den Heuvel

Hoofdstuk 1

THUIS

Het hart van gebed is de ontmoeting met de levende God. Het beste begin van onze gebedsreis wordt daarom gevormd door de eerste bladzijden van de Bijbel. Genesis 1 en 2 laten ons namelijk zien wat de oorsprong en de bedoeling van die ontmoeting is geweest. We zullen zien hoe de ontmoeting begint bij God. Hij is het die naar de mens verlangt en vertrouwelijke omgang op een schitterende manier mogelijk maakt. We zullen ontdekken hoe de ontmoeting met de levende God de essentie vormt van wie wij zijn als mens: we zijn ervoor gemaakt.

De Schepper: Vader, Zoon en Heilige Geest

De vraag naar de reden van ons bestaan houdt elke generatie opnieuw bezig: waarom is er iets en niet niets? Het is de oude vraag naar het eerste begin, naar het mysterie van het leven en de oorsprong van alles wat is. Door de eeuwen heen zijn daar talloze visies op gegeven. Genesis 1:1 voorziet de vraag van een bijzonder eenvoudig antwoord: 'In het begin schiep God de hemel en de aarde.' Dat de wereld er is en dat wij er zijn, komt omdat God dat wilde. Wat opvalt is dat de nadruk in Genesis 1 niet

ligt op de schepping, maar op de Schepper. Genesis geeft ons geen wetenschappelijke verklaring over het ontstaan van de schepping, maar wil ons bovenal laten zien wie God is: Schepper van hemel en aarde. Hij heeft ons bestaan gewild. Als we op een heldere zomeravond genieten van een indrukwekkende sterrenhemel, dan moet onze vraag volgens Genesis 1 niet zijn: hóe zijn die sterren ontstaan?, maar: wíe heeft die sterren gemaakt? Zo maakt Gods Woord het meteen persoonlijk. Vanaf het eerste moment openbaart de Schepper zich als een persoonlijke God. Maar dat niet alleen. Op twee momenten krijgen we zicht op het bijzondere van wie de Schepper is: een gemeenschap van Vader, Zoon en Heilige Geest. In de openingszinnen zien we hoe de Vader schept, Gods Geest zweeft en Gods Woord klinkt. Ook Genesis 1:26, waar we horen van een bijzonder hemels initiatief, wijst op wie God is in zichzelf: 'Laten *wij* mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken.' God is een gemeenschap: één en drie tegelijk. Zo onthult God zichzelf als een scheppende, relationele en persoonlijke God: Vader, Zoon en Heilige Geest. De wereld is er en wij zijn er, omdat hij dat wilde.

De volmaakt gelukkige God

Tegelijk geeft wat wij tot nu toe hebben gezien van wie God is ruimte aan een fascinerende gedachte. Namelijk: de schepping had er niet hóeven zijn. Het is echt zo: de schepping had er niet hóeven zijn, maar tóch is ze er. Ik vind het belangrijk om hierbij stil te staan, omdat het ons bepaalt bij iets fundamenteels in de verhouding tussen God en de mens. Daarom de vraag: waarom had de schepping er niet hoeven zijn? De reden is: omdat de schepping niet noodzakelijk is voor God. God is volmaakt in zichzelf. God heeft niets nodig buiten zichzelf om God te zijn, om gelukkig te zijn of compleet. Dit heeft te maken

met wie hij is: een gemeenschap van vurige en gepassioneerde liefde. Vader, Zoon en Geest houden zielsveel van elkaar, hebben alles voor elkaar over, zijn intens op elkaar betrokken en in zichzelf een bron van onuitputtelijke en overweldigende liefde. Kortom: God was niet eenzaam, zodat hij de schepping nodig had om hem gezelschap te houden. God had de schepping ook niet nodig om zichzelf van de broodnodige aanbidding, hulde of eer te voorzien, om zodoende te kunnen bestaan als God. God is God, volkomen compleet en gelukkig in zichzelf. Hij is: Ik Ben. Daarom had de schepping er niet hóeven zijn. Maar waarom is ze er dan toch?

Liefde

De apostel Johannes zegt over wie God is: 'God is liefde.' Dat is het antwoord. Het is zo eenvoudig, maar zo fundamenteel: omdat God liefde is! De reden van ons bestaan is niet dat God iets van ons nodig had, maar dat hij ons iets wilde géven: zijn liefde! Zijn liefde is de reden dat de wereld er is en dat wij er zijn. God wilde dat de schepping er zou zijn, zodat hij haar zijn liefde kon geven. Vader, Zoon en Heilige Geest wilden dat wij er zouden zijn, om ons te laten delen in de overvloedige liefde en volkomen vreugde die bestaat in hem. Het is het kenmerk van werkelijke liefde: liefde wil geven, uitdelen, láten delen in alles wat zuiver is en goed. Liefde brengt leven voort. Dát is ten diepste waarom wij bestaan: wij bestaan om Gods liefde te ontvangen. Dit fundamentele uitgangspunt werpt een warme gloed over elke scheppingsdaad van Vader, Zoon en Heilige Geest. Elke scheppingsdaad is een uiting van liefde en ieder scheppingswoord laat ons meer zien van Gods doel: een thuis creëren voor de mens waar hij mag genieten van de liefdevolle ontmoeting met de levende God.

Een thuis voor de mens

In Jesaja 45:18 lezen wij hoe het scheppen van een woning Gods oorspronkelijke bedoeling is geweest: ‘Dit zegt de HEER die de hemel geschapen heeft – hij is God! –, die de aarde gemaakt en gevormd heeft en die haar heeft gegrondvest – niet als chaos schiep hij de aarde, maar om te bewonen heeft hij haar gevormd.’ Dit was Gods bedoeling met de schepping: een woning maken voor de mens. God wilde een veilige plaats creëren waar de mens kon leven in zijn nabijheid. Het moest niet zomaar een plek zijn, maar één waar de mens zich volkomen thuis en op zijn gemak zou voelen. Waar het *góed* zou zijn. Als opschrift boven Genesis 1 en 2 zou daarom niet misstaan: ‘God maakt een schitterende woning voor de mens.’ De schepping als woning voor de mens om Gods liefde te kunnen ontvangen. Het slot van Genesis 1 laat zien dat God slaagt in zijn opzet: ‘God keek naar alles wat hij had gemaakt en zag dat het zeer goed was.’ ‘Goed’ staat er en dat is de vertaling van het Hebreeuwse woordje ‘*tov*’ dat een rijke betekenis kent: goed, gaaf, aangenaam, zuiver, schoon, in volkomen harmonie. Toen Adam, de eerste mens, het leven ontving, ging er dan ook een wereld voor hem open die in alles volkomen *tov* was. Toch was dit niet zo vanzelfsprekend.

Van warboel naar woning

In Genesis 1:2 lezen we hoe de aarde erbij lag vóórdat alles *tov* werd: ‘De aarde was nog woest en doods, en duisternis lag over de oervloed.’ De HSV-vertaling zegt: ‘De aarde nu was woest en leeg.’ De Naardense Bijbel vind ik ook treffend en legt weer een andere nadruk: ‘De aarde is woestheid en warboel geweest.’ *Tohoewabohoe* staat er in het Hebreeuws. Dat klinkt woest en dat betekent het dus ook. De eerste toestand van de aarde is bij

lange na niet *tov*. Er is een beweging nodig van *tohoewabohoe* naar *tov*, van ch aos naar g oed, van warboel naar woning. Genesis 1 laat ons deze beweging op een prachtige manier zien: het hoofdstuk begint met *tohoewabohoe* en eindigt met *tov*. Voor een moment wil ik stilstaan bij de manier waarop God als Schepper de aanvankelijke warboel verandert in een woning voor de mens. Ik vind het namelijk ontroerend mooi om de Vader zo aan het werk te zien: sprekend en scheppend, liefdevol en machtig. Het raakt me dat hij dit allemaal deed, met maar  en doel voor ogen: plaats, tijd en ruimte scheppen voor de mens. Niet omdat hij ons nodig had, maar omdat hij ons iets wilde geven: de vreugde van het kennen van zijn liefdevolle hart vol liefde, om daarvan te genieten.

Drie vormen van dreiging

De aarde was dus woest en doods, er was duisternis en er was een oervloed. Wat opvalt is de dreiging die uitgaat van elk van deze drie kenmerken van de toestand van het eerste begin. Woest en doods, *tohoewabohoe*, is geen neutrale omschrijving van een chaotische situatie. Het gaat om een beladen chaos. Het spreekt van een onherbergzaam en ruig oord, waar zelfs de dieren nog niets te zoeken hebben, laat staan de mens. Dan is er de duisternis die als een zwarte deken over de oervloed ligt. Dat zijn de twee andere elementen waarmee de eerste toestand van de aarde wordt omschreven: duisternis en vloed. Het Hebreeuwse woord dat voor oervloed gebruikt wordt, wijst op een kolkende, bruisende vloed. Net als *tohoewabohoe*, zijn ook de duisternis en het water niet neutraal. Door de hele Bijbel heen zien we dat ze bedreigend zijn voor de mens. De profeet Jesaja vertelt ons treffend wat het donker met ons doet: ‘Het volk dat in duisternis ronddoelt’, verdwaalt, het ziet geen hand

voor ogen. En in de Bijbel zien we meer dan eens hoe het water zich als een vijand tegenover de mens opstelt. Job 7 spreekt van wachters tegen de zeemonsters, Jona ervoer zijn verblijf in de vis in de waterdiepten als ‘de schoot van het dodenrijk’ en Johannes op Patmos ziet in een visioen hoe een vreselijk beest uit de zee opkomt. Of denk aan het kolkende water van het meer van Galilea, waar Jezus’ leerlingen doodsbang voor waren. Weliswaar weerspiegelen duisternis en water na Genesis 1 en 2 meer dan de chaosmachten, omdat de zonde inmiddels in de schepping is gekomen. Toch gaat er in Genesis 1 al grote dreiging van uit: de aarde is nog lang niet het thuis voor de mens dat God voor ogen heeft...

Gods Geest temt de vloed en het duister

Dan verschijnt God echter met zijn adem en daar begint de verandering: ‘Maar Gods geest zweefde over het water.’ De Heilige Geest is rustig aanwezig en zijn stille aanwezigheid is voldoende om orde in de chaos te scheppen. Genesis 1:2 omschrijft veelzeggend ‘hoe de duisternis ligt op de oervloed’, maar ‘Gods Geest zweeft over het water’. Daar staan in het Hebreeuws twee verschillende woorden: ‘oervloed’ en ‘water’. Het is een opvallend detail: de kolkende, bruisende vloed heet plotseling gewoon water. Als Gods Geest verschijnt en gaat bewegen, gebeurt er meteen iets: dan wordt een kolkende vloed tot kalmer water, dan neemt de dreiging onmiddellijk af. En Gods Geest bewerkt nog meer. Hij temt niet alleen de vloed tot water, maar hij temt vervolgens ook het duister tot nacht. God legt het duister aan banden en perkt het in: je bent ‘nacht’, niets meer en niets minder; je kunt niet meer ongebreideld je gang gaan! De eerste contouren van de woning voor de mens worden nu zichtbaar, maar er moet nog meer gebeuren. De mens heeft

een veilige ruimte nodig, een dak boven zijn hoofd en grond onder zijn voeten. In Genesis 1:6,9 lezen wij hoe God dit gaat doen: ‘Er moet midden in het water een gewelf komen dat de watermassa’s van elkaar scheidt (...) Het water onder de hemel moet naar één plaats stromen, zodat er droog land verschijnt. En zo gebeurde het.’ En daarmee stáát het huis: er is licht, er is tijd, er is ruimte, er is een dak boven het hoofd, er is vaste grond onder de voeten. Maar nog is het niet klaar. God blijft maar scheppend spreken, totdat de aarde is versierd met het mooiste groen en wemelt van allerlei soorten dieren – te land, ter zee en in de lucht. Vader, Zoon en Heilige Geest blijven creatief handelen, net zolang totdat de cháos is veranderd in góed, en de toestand van woestheid is veranderd in een thuis voor de mens.

Wij lijken op God

Dan zijn we aangekomen bij het hemelse, goddelijke initiatief van Genesis 1:26, waar God al die tijd naartoe heeft gewerkt: ‘Laten wij mensen maken... die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken.’ Nadat we ons hebben verdiept in wie God is, staan wij nu plotseling oog in oog met wie wij ten diepste zijn: wij lijken op God. Wij zijn beeld dragers van God. Iets van wie God is, vindt zijn weerspiegeling in wie wij zijn. Zoals God een sprekende, relationele en persoonlijke God is, zó lijken wij op God: wij zijn sprekende, relationele mensen met een persoonlijkheid. Zó lijken wij op God en dáárdoor kan het komen tot een persoonlijke ontmoeting met de levende God. Dat is de reden waarom God ons heeft gemaakt naar zijn evenbeeld: om de intieme, relationele en persoonlijke omgang met de mens mogelijk maken. Hier was het de Schepper ten diepste om te doen: wij zijn gemáákt voor de ontmoeting met de levende God. De

intieme en relationele omgang met Vader, Zoon en Heilige Geest is onze bestemming.

Het gebed zit ons in de genen

Er spreekt tederheid uit het 'laten wij mensen maken': God daalt af in de ruimte en de tijd van de woning die hij zelf heeft gecreëerd; bukt zich als het ware en gaat door de knieën; opent zijn hart en spreidt zijn armen wagenwijd; verwelkomt de mens aan zijn hart, in zijn liefde, als kind aan huis. Opeens stuiten we hier op wat wij het hart van gebed noemen: de persoonlijke ontmoeting met de levende God. Het reageren op het persoonlijke spreken van God hoort net zo natuurlijk bij ons als ademen. Het kennen van zijn hart, het ervaren van zijn nabijheid, het genieten van zijn overvloedige liefde en volkomen vreugde, kortom: de vertrouwelijke omgang met de Vader als zijn geliefde kinderen, daar zijn we voor gemaakt. Zó geldt: het gebed zit ons in de genen. Vanaf het eerste begin.

De schepping als decor voor geschiedenis

'En zo gebeurde het' staat er dan zo eenvoudig en fundamenteel tegelijk. Precies zo was het de bedoeling, dat het scheppingshuis bewoond zou zijn, een thuis voor de mens – als geliefde kinderen van hun hemelse Vader. En dit, lezen we dan in Genesis 2:4, 'dit is de geschiedenis van de hemel en de aarde'. De schepping blijkt het decor van een liefdesgeschiedenis te zijn: een relationele, dynamische en levende geschiedenis – van God met de mens. Zó was alles *tov*.

Tov, totdat... de mens vergat waarvoor hij gemaakt was.